



ISSN: 3060-4613



MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI



O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti



№8(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal



MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI



Elektron nashr. 392 sahifa,
3-avgust, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

Sun'iy intellekt muhitida o'sib kelayotgan Alfa avlodining shaxsiy va psixik rivojlanishi	10
<i>Jo'rayeva Dilfuza Abdug'aniyevna</i>	
Teng yonli uchburchak xossalari va kesmaning o'rta perpendikulyari xossalardan foydalangan holda masalalar yechish	13
<i>Namozov Diyorbek Baxtiyor o'g'li</i>	
Xiva xonligining siyosiy boshqaruv modeli: Buxoro va Qo'qon xonliklari bilan qiyosiy tahlili.....	17
<i>Mutallibjonov Boburmirzo</i>	
Boshlang'ich sinfda informatika fanini o'qitish metodikasi	26
<i>Nosirova Feruza Baxadir qizi</i>	
Funksional savodxonlik asosida bo'lajak boshlang'ich ta'lim o'qituvchilarini professional rivojlantirishning strukturaviy-faoliyatli modeli.....	30
<i>Gafurova Mahfuza Abbosovna</i>	
Mutafakkirlar asarlarida bolalar faolligini shakllantirishda o'yinlardan foydalanishning yoritilishi	35
<i>Ravshanova Uldona Narziboyevna</i>	
Ijtimoiy-madaniy qadriyatlar variatsiyasi sharoitida talabalarda kitobxonlik madaniyatini rivojlantirish mazmuni	39
<i>Vorisova Barnoxon Olimjon qizi</i>	
Huquqiy ta'lim va huquqiy tarbiya integratsiyasi orqali yoshlar orasida huquqbuzarliklarning oldini olish	43
<i>Habibjonov Izzatbek Dilshodjon o'g'li</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarning tanqidiy va refleksiv tafakkurini rivojlantirishda antfragil yondashuvning o'rni.....	51
<i>G'ulomjonova Ziyodaxon A'zamjon qizi</i>	
Badiy adabiyotning yoshlar tarbiyasidagi didaktik imkoniyatlari	57
<i>Irisboyeva Xotiraxon Utbasarovna</i>	
Talabalarining o'quv amaliyoti jarayonida kasbiy mobilligini rivojlantirishda dual ta'limga asoslangan metodikani takomillashtirish	61
<i>G'ofurov To'liqinjon</i>	
Didactic Opportunities of Content and Language Integrated Learning (CLIL) Technology in English Language Teaching	67
<i>Ismailova Aziza Dilshodovna</i>	
Фольклорные источники в историко-географическом изучении памятников Устюрта.....	72
<i>Канаатов Есимкан</i>	
Xorijiy davlatlar tajribasida o'zgarishlarni boshqarish ko'nikmalarini rivojlantirish amaliyoti.....	76
<i>Abdullayev Amirulla Xazratovich</i>	
Algoritmik faollikni rivojlantirishning zamonaviy metodik yondashuvi	81
<i>Pardayeva Kamola Sultonovna</i>	
Sun'iy intellekt va startap ekotizimi asosida talabalarining tadbirkorlik ko'nikmalarini rivojlantirish	86
<i>Imomaliyev Quvvat Choriyevich</i>	
Maktab ta'limida o'qitish sifatini baholashning ko'p tarmoqli raqamli-diaagnostik tizimini joriy etish va boshqarish	91
<i>Nurmetov Tursunbek Kenjayevich</i>	
Event ta'lim texnologiyasi vositasida talabalarining o'qish samaradorligini oshirish	96
<i>Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Bo'tayeva Saodat Xudoyor qizi</i>	
Texnologik ta'lim yo'nalishi talabalarining malakaviy va pedagogik amaliyotlari uzviyligini ta'minlashning metodik modeli	99
<i>Mardonov Maqsudbek Maxmudovich</i>	
Nogironligi bo'lgan bolalarni tarbiyalayotgan oilalarga ijtimoiy-psixologik yordam ko'rsatishning nazariy-metodologik asoslari	103
<i>Umarova Umidaxon Ibaydullayevna</i>	

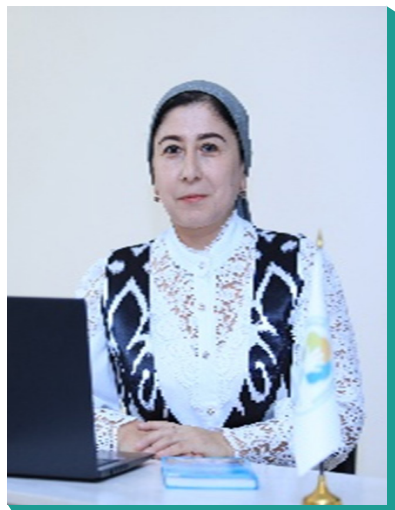


Chizmachilik darslarida animatsiyali modellarni qo'llashning pedagogik asoslari	108
<i>Xo'janiyozov Shokir Rustamovich</i>	
Fanlararo aloqadorlik asosida tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida ingliz tilini o'qitish metodikasi va uning eksperimental samaradorligi	114
<i>Isroilova E'zoza Akmal qizi</i>	
Umumiy o'rta ta'lim tashkilotlarida ingliz tilini o'qitishda veb-kvestlar va raqamli keyslarni samarali qo'llash usullari	119
<i>Shermatova Ra'no O'ktam qizi, Baxodirova Gulnoz Kamalovna</i>	
Xalq og'zaki ijodi asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining kreativ faoliyatini takomillashtirish texnologiyalari	124
<i>Abduraximova Muxabbat Allayevna</i>	
Bo'lajak fizika o'qituvchilarini nanotexnologiya sohasidagi bilimlarni taqdim etishga va o'qitishga tayyorlash metodikasi	129
<i>Sottarov Abduvali Umirqulovich</i>	
Raqamli ta'lim muhitida talabalarning raqamli tafakkurini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlarini takomillashtirish	133
<i>Nuraliyeva Feruza Abdusalim qizi</i>	
Emotsional intellekt va raqamli kommunikatsiya: yoshlar psixologiyasida zamonaviy tendensiyalar	137
<i>Qahharov Nuriddin Sherbek o'g'li</i>	
Kichik maktab yoshidagi o'quvchilarda "o'quv burnout" (o'qishga nisbatan charchash va sovish) holatining oldini olishda motivatsion pedagogik texnologiyalar	142
<i>Babajanova Gulmira Muratbayevna</i>	
Linguopragmatic Errors in Artificial Intelligence-Generated Translations	147
<i>Aytmuxamedova Durdona Jasur qizi</i>	
Клинические особенности аллергодерматозов у лиц, проживающих в Ташкентской области	153
<i>Абдуллаева Ф. Б., Саипова Н. С.</i>	
Tyutorlik faoliyatining pedagogik ahamiyati	160
<i>Ashirova Gulnora Xayrullayevna</i>	
Innovatsion yondashuv asosida bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida kasbga yo'naltirish metodikasini takomillashtirish	164
<i>Nurmuratova Iroda Nuriddinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni maktabga tayyorlashda diqqat yetishmasligi va giperfaollik: mnemotexnik korreksiya	169
<i>Egamberdiyeva Xuriyat Egamberdiyevna, Kaxxarova Ozoda Abdimo'minovna</i>	
The Historical Development of Translation	173
<i>Sharopova Gulnoza Odil qizi</i>	
Integratsiya jarayonlarini samarali boshqarishga yo'naltirilgan metodik tizim	176
<i>L. T. Xudaybergenova</i>	
Multimodal matnlarni tanlash va dalillarga asoslangan o'quv topshiriqlari metodikasini ishlab chiqish	180
<i>G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi</i>	
Bo'lajak tibbiyot xodimlarining diagnostik kompetensiyalarini shakllantirishda innovatsion ta'lim texnologiyalarining o'rni: ilmiy adabiyotlar sharhi	186
<i>Xalimova S. A.</i>	
The Role and Opportunities of Artificial Intelligence (AI) in the Management of Educational Institutions	191
<i>Abduqahorova Lobar Oybekovna</i>	
Malaka oshirish jarayonida maktab direktorlarining mediakompetentligini rivojlantirishning tashkiliy-boshqaruv mexanizmi	197
<i>Xidirova Maftuna Ilhom qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim muassasalarida iqtisodiy tarbiya berishda STEAM va an'anaviy usullarning qiyosiy tahlili	205
<i>Boltayeva Nasiba Ilhom qizi</i>	

Kasb-hunar ta'limida elektromobillar va robototexnika yo'nalishlarini rivojlantirish: xalqaro hamkorlik tajribasi va "2+1" dual ta'lim modeli.....	209
<i>Dushanov Nuriddin Qo'ldoshovich, Suvonov Murodjon Abdurahmon o'g'li, Ibragimova Dinara Rustam qizi, Karimova Oygul Ro'ziyevna, Avliyoqulov Muxammad Mustafoyevich</i>	
Multimodal matnlarni tanlash va dalillarga asoslangan o'quv topshiriqlarining metodikasini ishlab chiqish ...	212
<i>G'ofurova Dilshodaxon Toxirjon qizi</i>	
Maktabgacha ta'limda "ijodiy faoliyat" va "kreativlik" konseptlarining nazariy-metodologik interpretatsiyasi...	218
<i>Komila Aytmuratova</i>	
Bo'lajak chet tili o'qituvchilarining leksik kompetensiyasini shaxsga yo'naltirilgan ta'lim texnologiyasi asosida rivojlantirishga doir mashqlar tipologiyasining samaradorligi.....	222
<i>Maxmudova Feruza Salimjonovna</i>	
O'zbek va rus nasrida oilaviy munosabatlarning badiiy-psixologik talqini	227
<i>Qurbonova Malika Toxir qizi</i>	
O'quv-biluv kompetensiyasining nazariy asoslari va zamonaviy pedagogik yondashuvlar	230
<i>Saydaxmedova Barno Batirovna</i>	
Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarining matematik tayyorgarligi tarkibi: TIMSS va PISA xalqaro baholash dasturlari asosidagi nazariy tahlil	235
<i>Abdusattarova Zaynab</i>	
Fizikani o'qitishda barqaror taraqqiyot tushunchalarini rivojlantirish: O'zbekiston kontekstida adabiyotlar tahlili.....	243
<i>Avazova Oltin</i>	
Futbolda 11–12 yoshli darvozabonlarni texnik-taktik jihatdan tayyorlashda maxsus mashqlarning ahamiyati	247
<i>Ibragimov Qosimbek Isroil o'g'li</i>	
Boshlang'ich sinflarda tabiiy fanni o'qitish jarayonida sun'iy intellekt yordamida foydalanib nazariy bilimlarni hayotga tatbiq qilib o'rganish metodlari	253
<i>Jo'layeva Munira Choriyevna</i>	
Creativity-Oriented Language Teaching in Karakalpak Folk Pedagogy	256
<i>Khodzhanizayeva Aygul Aytmuratovna</i>	
Bo'lajak pedagoglarda estetik kompetentlikni rivojlantirishning metodik asoslari.....	264
<i>Saidova Dilorom Erkinovna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda matematik muammolarni hal etish ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasi	269
<i>Farhodova Sevara Qo'ziboy qizi</i>	
Boshlang'ich sinflarda ona tili darslarida tanqidiy va ijodiy fikrlashni rivojlantirish texnologiyalari.....	274
<i>Norkulova Jasmina Sodikovna</i>	
Umumta'lim maktablarida matematik kechalar orqali o'quvchilarning mantiqiy tafakkurini rivojlantirish samaradorligi.....	277
<i>Saytniyozov Adham Annamuhmet o'g'li</i>	
Tibbiy va pedagogik ta'lim jarayonida "Case Study" metodini qo'llash orqali talabalarning kasbiy kompetentligini rivojlantirish	282
<i>Shaymatova Azizaxon Rustambekovna</i>	
Dutor ijrochiligining amaliy-texnik jihatlariga e'tibor qaratish va ushbu jarayonni rivojlantirish	286
<i>Shodiyeva Shahinabonu Shoirjon qizi</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda pedagogik texnikani shakllantirish texnologiyalari	293
<i>Turimbetova Sveta Muhammedaliyevna</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti va oila o'rtasidagi hamkorlik menejmentini takomillashtirishda direktor o'rinbosarining roli	297
<i>Xolnazarova Shaxnoza Baxodir qizi</i>	
Адаптивная геймификация в школьном обучении физике	304
<i>Индира Бахадуровна Ерлепесова</i>	
Bo'lajak pedagoglarda qadriyatlar tizimining shakllanishiga ta'sir etuvchi psixologik omillar	309
<i>Taylanova Sh. Z.</i>	



Metakognitiv kompetensiya: mohiyati va mazmuni, tarixiy evolyutsiyasi.....	317
<i>Xasanova Feruza Xurramovna, Abdullayeva G. A.</i>	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy tayyorgarlikni ta'minlovchi refleksiv va motivatsion mexanizmlar	322
<i>Fayziyeva Umida Asadovna</i>	
Arab tilida jumla tuzilishi: ismiy va fe'liy jumlalarining nahviy tahlili.....	328
<i>Quqonboyeva Moxlaroyim Elmurodjon qizi</i>	
"Maugli" asarining didaktik ahamiyati va obrazlar tahlili	333
<i>To'g'onova Dinoraxon Mansurjon qizi</i>	
Jadid taraqqiyparvari Ahmad Zaki Validiyning ijtimoiy-siyosiy faoliyati va uning vatanparvarlik harakatlari...	337
<i>Raximov Azizbek Normurodovich</i>	
Biologiya darslarida kooperativ ta'lim texnologiyasidan foydalanish metodikasi	342
<i>Ibodova Mahfuza Namozovna</i>	
Ta'limni tashkil etishning pedagogik omillari	346
<i>Yuldasheva Nilufar Abdullayevna, Hazratkulova Lobar To'rabek qizi</i>	
5–7 yoshli qizlarda badiiy gimnastika orqali maxsus harakat ko'nikmalarini rivojlantirish	350
<i>Botirova Sayyora Nurullayevna</i>	
Talabalarda grammatik kompetensiyani rivojlantirishning zamonaviy pedagogik yondashuvlari	354
<i>Aymanova Shiyrinay Kamilovna</i>	
Yosh ofitserlarda xizmat rezistentligini belgilovchi ijtimoiy-psixologik determinantlar	357
<i>Rejаметова Irada Ikramshikovna</i>	
Chapaqay o'quvchilarda grafik malakalarni rivojlantirishning o'ziga xos jihatlari	363
<i>Yusufzoda Shabnami Yunus</i>	
Преимущества использования STEAM технологий в дошкольном образовании.....	368
<i>Садикова Д. Х.</i>	
Sun'iy intellekt bilan ishlash jarayonida o'quvchilarning kognitiv mustaqilligi va metakognitiv nazoratining pedagogik-psixologik determinantlari	371
<i>Saliyeva Muslima Maxsetbay qizi</i>	
Ta'lim jarayonida sun'iy intellekt asosidagi kiberxavfsizlik tizimlarining etik va huquqiy jihatlarni o'qitish metodikasi	377
<i>Turanova Aynur Baxtjan qizi</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalar alaliyasini korreksiya qilishda neyrostimulyatsiya hamda logopedik texnologiyalarning kompleks qo'llanilishi.....	381
<i>Axunxodjayeva Dildoraxon G'anixon qizi</i>	
Maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla hamkorligi korporativ ta'lim tendensiyasi sifatida	384
<i>Qilichova Marxabo Xudaykulovna</i>	



MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTI, OILA VA MAHALLA HAMKORLIGI KORPORATIV TA'LIM TENDENSIYASI SIFATIDA

Qilichova Marxabo Xudaykulovna

Jizzax davlat pedagogika universiteti,
pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

ORCID ID: 0000-0002-6295-9087

Annotatsiya: Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla o'rtasidagi hamkorlik zamonaviy pedagogikadagi korporativ ta'lim tendensiyasi sifatida o'rganilgan. Tadqiqotda ilg'or davlatlar (Yaponiya, Singapur, Finlyandiya, AQSh, Buyuk Britaniya va O'zbekiston) tajribasi qiyosiy tahlil qilingan. Tadqiqot natijalariga ko'ra, korporativ ta'lim modelining besh komponentli tuzilmasi taklif etilgan hamda uning maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga sifatli tayyorlashdagi samaradorligi ilmiy jihatdan asoslangan. Shuningdek, maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla o'rtasidagi hamkorlikning integratsiyalashgan modelini joriy etish bo'yicha amaliy tavsiyalar ishlab chiqilgan.

Kalit so'zlar: korporativ ta'lim, maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila, mahalla, hamkorlik, ilg'or davlatlar tajribasi, integratsiya, ijtimoiylashuv, qiyosiy pedagogika.

Abstract: This article examines cooperation among preschool educational institutions, families, and mahallas as a trend in corporate education within modern pedagogy. The study provides a comparative analysis of the experiences of leading countries, including Japan, Singapore, Finland, the United States, the United Kingdom, and Uzbekistan. Based on the research findings, the article proposes a five-component model of corporate education and scientifically substantiates its effectiveness in preparing preschool children for school. In addition, practical recommendations are offered for implementing an integrated model of cooperation among preschool educational institutions, families, and mahallas.

Key words: corporate education, preschool educational institution, family, mahalla, cooperation, experience of leading countries, integration, socialization, comparative pedagogy.

Аннотация: В данной статье исследуется сотрудничество между дошкольной образовательной организацией, семьёй и махаллэй как одна из тенденций корпоративного образования в современной педагогике. В исследовании проведён сравнительный анализ опыта передовых государств (Японии, Сингапура, Финляндии, США, Великобритании и Узбекистана). По результатам исследования предложена пятикомпонентная структура модели корпоративного образования, а также научно обоснована её эффективность в качественной подготовке детей дошкольного возраста к школьному обучению. Кроме того, разработаны практические рекомендации по внедрению интеграционной модели сотрудничества между дошкольной образовательной организацией, семьёй и махаллэй.

Ключевые слова: корпоративное образование, дошкольная образовательная организация, семья, махалля, сотрудничество, опыт передовых государств, интеграция, социализация, сравнительная педагогика.

Insonning aqliy va axloqiy sifatleri tug'ma emas, balki tarbiya va takroriy mashq natijasida shakllanadi.

Abu Nasr Forobiy

KIRISH

Inson kamolotining ilk va eng mas'uliyatli bosqichi bo'lgan maktabgacha yosh davrida shaxsning kelgusi intellektual, axloqiy va ijtimoiy rivojlanishining poydevori shakllantiriladi. Psixofiziologik tadqiqotlar bolaning miya rivojlanishining eng jadal davri hayotining dastlabki yetti yiliga to'g'ri kelishini ko'rsatadi. Shu sababli ushbu davr shaxs kamolotida alohida ahamiyat kasb etadi. Bu borada O'zbekiston Respublikasining Birinchi Prezidenti I.A. Karimov: "...inson o'z umri davomida oladigan barcha informatsiyaning 70 foizini 5 yoshgacha bo'lgan davrida olar ekan. Bolaning ongi asosan 5-7 yoshda shakllanishini inobatga oladigan bo'lsak, aynan ana shu davrda uning qalbida oiladagi muhit ta'sirida ma'naviyatning ilk kurtaklari namoyon bo'la boshlaydi" [3, 38-b.], deb ta'kidlagan.



Bugungi kunda ham mamlakatimizda ushbu yo'nalishda amalga oshirilayotgan islohotlar davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlari sifatida e'tirof etilmoqda. Prezidentimiz Sh.M. Mirziyoyev kichik yoshdagi bolalarni tarbiyalash va ta'lim berishga bag'ishlangan II Butunjahon konferensiyasida Birlashgan Millatlar Tashkiloti Bosh Assambleyasiga bolalar tarbiyasi masalasi bo'yicha maxsus rezolyutsiya qabul qilishni taklif etib, ota-onalarning farzandlariga sifatli ta'lim va tarbiya berish, ularning ma'naviy va jismoniy barkamolligini ta'minlash, qobiliyat va salohiyatlarini to'liq namoyon etishdagi mas'uliyatini yanada oshirish zarurligini alohida ta'kidlagan ^[2].

Shuningdek, zamonaviy pedagogika fani bolani tarbiyalashni yakka tartibdagi, izolyatsiyalashgan jarayon sifatida emas, balki ijtimoiy institutlarning o'zaro uyg'unlashgan hamkorligi mahsuli sifatida talqin etadi. Demak, bolaning har tomonlama rivojlanishi uchun ta'lim-tarbiya muhitini yaxlit tizim sifatida tashkil etish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi.

Maktabgacha yoshdagi bolani tarbiyalashda uchta asosiy ijtimoiy institut – oila, maktabgacha ta'lim tashkiloti va mahalla ishtirok etadi. Mazkur institutlar alohida faoliyat yuritganda tarbiyaviy ta'sirlar parchalanadi va ularning samaradorligi pasayadi. Aksincha, ular yagona maqsad yo'lida hamkorlik qilganda bir-birini kuchaytiruvchi sinergetik samara yuzaga keladi. Ana shu sinergiyani tizimli tashkil etish zamonaviy pedagogikaning ustuvor vazifalaridan biriga aylanmoqda.

Maktabgacha yoshdagi bolani maktab ta'limiga tayyorlash ko'p qirrali jarayon bo'lib, u faqat o'qish, yozish va sanashni o'rgatish bilangina cheklanmaydi. Zamonaviy pedagogikada maktabga tayyorgarlik besh yo'nalishda: motivatsion (o'qishga ijobiy munosabat), intellektual (bilish jarayonlarining rivojlanganligi), ijtimoiy (muloqot va o'zaro munosabat ko'nikmalari), irodaviy-hissiy (o'zini o'zi boshqarish) hamda jismoniy tayyorgarlik sifatida talqin etiladi. Ushbu yo'nalishlarning barchasini bir vaqtning o'zida rivojlantirish bitta institut imkoniyati bilan amalga oshmaydi. Bu jarayon oila, maktabgacha ta'lim tashkiloti va mahallaning muvofiqlashtirilgan hamkorligini talab qiladi. Mazkur holat korporativ yondashuvning zarurligini yanada asoslaydi.

So'nggi yillarda jahon pedagogikasida "korporativ ta'lim" (corporate education) tushunchasi menejment va tizimli yondashuv sohasidan ta'lim tizimiga ko'chirilib, unda ta'lim subyektlari yagona maqsad, umumiy qadriyatlar hamda o'zaro mas'uliyat asosida birlashgan "ta'lim korporatsiyasi" sifatida talqin etilmoqda. P. Sengeniy "o'rganuvchi tashkilot" nazariyasi mazkur yondashuvning metodologik asosini tashkil etadi ^[4, 8-15-b.]. Maktabgacha ta'lim sohasida ushbu yondashuv maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahallaning integratsiyalashgan hamkorligida o'z ifodasini topmoqda.

Mazkur hamkorlik O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrdagi O'RQ-595-son¹ "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni ^[1]da ham huquqiy jihatdan asoslangan bo'lib, uni tizimli yo'lga qo'yish belgilab berilgan. Shuningdek, tadqiqotning dolzarbligi bir necha omillar bilan izohlanadi. Birinchidan, neyropedagogika va iqtisodiy tadqiqotlar maktabgacha yosh davriga yo'naltirilgan investitsiyalar inson kapitalining eng yuqori qaytimini ta'minlashini isbotlagan.

Nobel mukofoti laureati J. Hekman hisob-kitoblariga ko'ra, erta bolalik davriga yo'naltirilgan har bir dollar bolaning umri davomida sakkiz barobardan ortiq ijtimoiy-iqtisodiy samara keltiradi ^[5, 1900-1902-b.]. Bu esa maktabgacha ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiluvchi har qanday mexanizm, jumladan, korporativ hamkorlik modelining strategik ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatadi.

Ikkinchidan, zamonaviy urbanizatsiya va migratsiya jarayonlari an'anaviy oilaviy tarbiya mexanizmlarini zaiflashtirmoqda. Natijada ijtimoiy kapitalning yemirilishi hamda jamoaviy aloqalarning sustlashuvi bola tarbiyasiga salbiy ta'sir ko'rsatmoqda. Bunday sharoitda maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla o'rtasidagi institutsional hamkorlik ijtimoiy kapitalni tiklashning samarali vositasiga aylanishi mumkin.

Uchinchidan, raqamli transformatsiya davri hamkorlikning yangi – virtual va gibrid – shakllarini taqozo etmoqda. Bu esa korporativ ta'lim tendensiyasini ilmiy jihatdan qayta ko'rib chiqishni talab etadi. Shunga qaramay, pedagogik amaliyotda maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla o'rtasidagi hamkorlikni yaxlit "korporativ ta'lim" tizimi sifatida konseptualashtiruvchi, shuningdek, Sharq va G'arb tajribasini qiyosiy tahlil qiluvchi ilmiy tadqiqotlar yetarli emas. Shu bois mazkur ilmiy bo'shliqni to'ldirish, ya'ni maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla hamkorligini korporativ ta'lim tendensiyasi sifatida nazariy asoslash hamda uning integratsiyalashgan modelini ishlab chiqish muhim ilmiy vazifa hisoblanadi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Oila, mahalla va ta'lim muassasasi hamkorligi muammosi pedagogika tarixida chuqur ildizlarga ega. Sharq pedagogik qarashlarida bola tarbiyasida oila va jamoa hamkorligiga alohida e'tibor qaratilgan. Konfutsiy ta'limga ko'ra, oiladagi tartib va o'zaro hurmat jamiyat barqarorligining asosini tashkil etadi ^[6].

Mutafakkirlarimizdan Abu Nasr Forobiy "Fozil shahar ahli qarashlari" asarida insonni ijtimoiy mavjudot sifatida ta'rifiylaydi hamda uning kamolga yetishi faqat jamoa ichida mumkinligini asoslaydi. Uning fikricha, tarbiya oiladan boshlanadi, biroq fazilat (axloqiy yetuklik) jamiyat hamkorligisiz to'liq shakllanmaydi.

1 <https://lex.uz/docs/-4646908>



Abu Rayhon Beruniy bilim olish va tarbiya jarayonida ustoz, oila hamda ijtimoiy muhitning o'zaro uyg'un ta'siriga alohida urg'u beradi.

Yusuf Xos Hojib "Qutadg'u bilig" asarida bola tarbiyasida ota-onaning mas'uliyati bilan jamiyat oldidagi burchni o'zaro bog'laydi. Unga ko'ra, farzand tarbiyasi shaxsiy masala emas, balki ijtimoiy ahamiyatga ega jarayondir.

Ma'rifatparvar allomalarimizdan Abdulla Avloniy "Turkiy guliston yoxud axloq" asarida tarbiyani oila, maktab va jamiyatning uzviy hamkorligi sifatida talqin etadi hamda: "...tarbiyani tug'ilgan kundan boshlamoq lozim ekan. "Tarbiyani kim qilur? Qaydan qilinur?" degan savol keladur. Bu savolga birinchi uy tarbiyasi – bu ona vazifasidir. Ikkinchi maktab va madrasa tarbiyasi – bu ota, muallim, mudarris va hukumat vazifasidir", deb, tarbiyaning ijtimoiy ahamiyatini alohida ta'kidlaydi [7, 8-b.].

Shuningdek, Abdurauf Fitrat oila boshqaruvi va bolani ijtimoiylashtirishning ilmiy asoslarini ishlab chiqqan [8, 22-b.]. Mazkur g'oyalar korporativ ta'lim tendensiyasining milliy-madaniy negizini tashkil etadi.

O'zbekiston milliy pedagogikasida ushbu masala bo'yicha salmoqli ilmiy izlanishlar olib borilgan.

E. G'ozievning yosh davrlari psixologiyasiga oid tadqiqotlari maktabgacha yoshdagi bolaning rivojlanish qonuniyatlarini yoritib bergan bo'lsa, R. Mavlonova va hammualliflarning maktabgacha pedagogikaga oid ishlari hamkorlikning amaliy shakllarini tizimlashtiradi. Bugungi kunda metodologik asos bo'lib xizmat qilayotgan "Ilk qadam" o'quv dasturida oila bilan hamkorlik maktabgacha ta'limning ajralmas tarkibiy qismi sifatida belgilangan. Mazkur tadqiqot ushbu milliy tajribani xalqaro tajriba bilan boyitadi.

Zamonaviy xalqaro tadqiqotlar ham maktabgacha ta'limga yo'naltirilgan investitsiyalarning iqtisodiy samaradorligini isbotlagan. Jumladan, L.S. Vigotskiyning "yaqin rivojlanish zonasi" nazariyasi bolaning imkoniyatlari kattalar (ota-onalar va tarbiyachilar) ko'magida kengayishini asoslaydi hamda hamkorlikning pedagogik ahamiyatini ochib beradi [9, 217-219-b.].

J. Epshteynning "maktab – oila – jamoa sherikligi" modeli ushbu yo'nalishdagi eng ta'sirchan nazariy yondashuvlardan biri hisoblanadi. U hamkorlikning olti turini (ota-onalik, muloqot, ko'ngilli faoliyat, uydagi ta'lim, qaror qabul qilish va jamoa bilan hamkorlik) ajratib ko'rsatadi [10, 41-75-b.].

J. Dyui esa ta'limni ijtimoiy tajribani qayta qurish jarayoni sifatida talqin etib, maktab va jamiyatning uzviy bog'liqligini asoslab bergan [11, 89-95-b.].

Ayni paytda G. Hornbi va R. Lafaele ota-onalarning ta'lim jarayonidagi ishtirokiga to'sqinlik qiluvchi omillarni tizimlashtirgan [12, 37-52-b.].

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Bolalar psixologiyasi sohasida J. Piajening kognitiv rivojlanish nazariyasi maktabgacha yoshdagi bolaning bilish faoliyati o'ziga xos bosqichlarda rivojlanishini ko'rsatadi. Bu esa kattalar tomonidan ko'rsatiladigan pedagogik yordamning bolaning yosh xususiyatlariga mos bo'lishini talab etadi [13, 152-160-b.].

M. Montessori esa bolani o'rab turgan rivojlantiruvchi muhitning puxta tashkil etilishi hamda oilaning faol ishtiroki bolada mustaqillikni shakllantirishning hal qiluvchi omillari ekanligini asoslab bergan [14, 27-35-b.].

Italiyaning Reggio Emilia pedagogik yondashuvi bolani "uch subyektli pedagogika", ya'ni bola, oila va pedagogning hamkorlikdagi faoliyati mahsuli sifatida talqin etadi [15, 27-33-b.].

Shuningdek, G'arb pedagog olimlari ota-onalar ishtirokining ta'lim natijalariga ijobiy ta'sirini isbotlagan hamda "ijtimoiy kapital" nazariyasida oila va jamoa o'rtasidagi ishonchli munosabatlar inson kapitalini shakllantirishning muhim omili ekanligini ko'rsatgan. Ushbu nazariy qarashlar ham korporativ ta'lim modelining sotsiologik asosini tashkil etadi.

Yuqoridagi tahlillar shuni ko'rsatadiki, Sharq va G'arb olimlari turli terminlardan foydalangan bo'lsalar-da, hamkorlikning zarurligi masalasida umumiy ilmiy xulosaga keladilar. Ayni paytda "korporativ ta'lim" tushunchasi orqali ushbu hamkorlikni yaxlit tizim sifatida konseptuallashtirish hamda unga mahallani to'laqonli subyekt sifatida kiritish masalasi yetarli darajada o'rganilmagan. Mazkur holat ushbu tadqiqotning dolzarbligini belgilaydi.

TAHLIL VA NATIJALAR

"Korporativ ta'lim" atamasi dastlab biznes va menejment sohasida xodimlarni tashkilot ichida uzluksiz rivojlantirish tizimini ifodalash uchun qo'llanilgan. Biroq P. Sengenning "o'rganuvchi tashkilot" nazariyasi ushbu tushunchani yanada kengroq talqin etish imkonini berdi. Unga ko'ra, korporatsiya umumiy maqsad, taqsimlangan mas'uliyat va birgalikdagi o'rganish asosida faoliyat yurituvchi yaxlit tizim hisoblanadi [4]. Mazkur ma'noda korporativlik tijorat tuzilmasini emas, balki hamkorlikning tizimli va maqsadga yo'naltirilgan xususiyatini anglatadi.

Pedagogikaga tatbiq etilganda "korporativ ta'lim" tushunchasi ta'lim subyektlari (maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla) o'rtasidagi hamkorlikni tasodifiy yoki epizodik emas, balki tizimli, maqsadga yo'naltirilgan



hamda o'zaro mas'uliyatga asoslangan birlashma sifatida tashkil etishni anglatadi. Korporativ ta'limni an'anaviy hamkorlikdan farqlovchi quyidagi besh asosiy belgi ajratiladi:

1. **Maqsadlarning yagonaligi** – barcha subyektlar umumiy tarbiyaviy natijaga yo'naltiriladi.
2. **Mas'uliyatning taqsimlanishi** – har bir subyekt o'z vazifasi va hissasini aniq biladi.
3. **Resurslarning integratsiyasi** – moliyaviy, kadrlar va ijtimoiy resurslar birlashtiriladi.
4. **Tizimli o'zaro aloqa** – doimiy axborot almashinuvi yo'lga qo'yiladi.
5. **Natijaga yo'naltirilganlik** – hamkorlik samaradorligi muntazam baholanadi.

Mazkur belgilar korporativ ta'lim modelining konseptual asosini tashkil etadi. Shuningdek, tadqiqotning muhim metodologik masalalaridan biri "korporativ" atamasini tijoratlashtirish mazmunidan farqlashdir. Ushbu tushuncha ta'limni bozor xizmatiga aylantirishni emas, balki ijtimoiy subyektlarning umumiy maqsad yo'lidagi mas'uliyatli hamkorligini anglatadi. Shu ma'noda korporativlik zamonaviy institutsional jamoaviylik (kolle-giallik) shakli bo'lib, u Sharq madaniyatidagi hashar va mahalla an'analari bilan uyg'unlashadi. Demak, milliy ta'lim-tarbiya tizimida korporativ ta'lim g'oyasi begona hodisa emas, balki an'anaviy jamoaviylikning zamonaviy davomi sifatida namoyon bo'ladi. Pedagogik adabiyotlarda korporativ ta'lim modelining uch asosiy funksiyasi ajratiladi: integrativ (turli subyektlarni birlashtirish), kompensator (ayrim subyektlarning imkoniyatlari cheklan-ganligini boshqa subyektlar hisobiga to'ldirish) va rivojlantiruvchi (bola, ota-ona hamda pedagogning birgalikda rivojlanishini ta'minlash).

Aynan rivojlantiruvchi funksiya M. Montessori g'oyalari ^[14] bilan hamohang bo'lib, unga ko'ra tarbiya jarayonida nafaqat bola, balki kattalar ham rivojlanadi. Korporativ ta'lim modeli to'rtta fundamental nazariy yondashuvga tayanadi. Tizimli yondashuv hamkorlikni o'zaro bog'langan elementlardan iborat yaxlit tizim sifa-tida ko'rib chiqadi. Bunda har bir tarkibiy qism (maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla) umumiy natijaga xizmat qiladi. Ushbu yaxlitlik oddiy arifmetik yig'indidan ko'ra yuqori samarani ta'minlaydi, bu esa sinergetika qonunining pedagogik ifodasidir.

Ekologik yondashuv U. Bronfenbrenner nazariyasiga asoslanib, bolani o'rab turgan turli darajadagi muhitlar (mikrotizim, mezotizim, ekzotizim va makrotizim)ning o'zaro ta'sirini tahlil qiladi ^[16, 27-b.].

Korporativ ta'lim aynan mezotizim, ya'ni bolaning hayotidagi turli muhitlar o'rtasidagi bog'lanishlarni mustahkamlashga yo'naltirilgan. Faoliyatli yondashuv bolani maktab ta'limiga tayyorlashda o'yin, muloqot va amaliy faoliyatning yetakchi rolini e'tirof etadi. Ushbu yondashuv J. Piajening kognitiv rivojlanish nazariyasi bilan uzviy bog'liq ^[13].

Aksiologik (qadriyatli) yondashuv hamkorlikning ma'naviy-axloqiy asosini ta'minlaydi. Sharq peda-gogikasida qadriyatlar tizimi tarbiyaning markaziy omili hisoblanadi. Bu esa G'arbning ratsional-texnologik yondashuvini insonparvarlik mazmuni bilan boyitadi. Mazkur to'rt yondashuvning uyg'unligi korporativ ta'lim modelining metodologik puxtaligini ta'minlaydi. Masalan, Finlyandiya ta'lim tizimi jahondagi eng samarali ta'lim tizimlaridan biri sifatida e'tirof etilgan bo'lib, maktabgacha ta'lim "educare" – ta'lim va parvarish birligi tamoyiliga asoslanadi. Ota-onalar va pedagoglar birgalikda bolaning individual ta'lim rejasini ishlab chiqadilar. Bu esa hamkorlikni rasmiy munosabatlardan haqiqiy sheriklik darajasiga olib chiqadi ^[17].

Finlyandiya tajribasining muhim jihatlaridan biri pedagogga nisbatan yuqori ijtimoiy ishonch hamda oila bilan muntazam muloqotning yo'lga qo'yilganligidir. Germaniyada maktabgacha ta'lim muassasalari (Kinderta-gesstätte) oila bilan hamkorlikni "ta'limiy sheriklik" (Erziehungspartnerschaft) tamoyili asosida tashkil etadi. Bunda ota-onalar va pedagoglar teng huquqli hamkor subyektlar sifatida qaraladi ^[18].

AQSh va Buyuk Britaniya tajribasida esa ota-onalarning maktab kengashlari orqali ta'lim muassasasini boshqarishda ishtirok etishi hamda nodavlat tashkilotlarning faolligi asosiy xususiyatlardan biri hisoblanadi. Biroq G. Hornbi ta'kidlaganidek, ushbu mamlakatlarda ijtimoiy-iqtisodiy tengsizlik ota-onalarning ta'lim jarayoni-dagi ishtirokiga jiddiy to'siq bo'lishi mumkin ^[12].

Sharq davlatlari tajribasi ham o'ziga xos xususiyatlarga ega. Singapurda "Nurturing Early Learners" dasturi doirasida oila bilan hamkorlik bolalarda ijtimoiy-axloqiy kompetensiyalarni shakllantirishga qaratilgan ^[19].

Yaponiyada esa bog'cha jamoa hayotining uzviy qismi sifatida qaraladi va bolaning jamoaga moslashuvi (syūdan seikatsu) asosiy tarbiyaviy maqsad hisoblanadi. Ota-onalar bog'cha faoliyatida faol ishtirok etib, ota-onalar uyushmalari orqali ta'lim jarayoniga hissa qo'shadilar [20]. Janubiy Koreyaning "Nuri" dasturi esa davlat va oilaning birgalikdagi moliyaviy hamda pedagogik mas'uliyatiga asoslangan ^[21].

O'zbekiston tajribasi Sharq modelining yorqin namunasi bo'lib, unda mahalla instituti alohida o'rin egallaydi. Mahalla nafaqat hududiy birlik, balki tarbiyaning to'laqonli subyekt sifatida ham faoliyat yuritadi. U oilalarga ijt-i-moiy ko'mak ko'rsatadi, milliy qadriyatlarni avloddan avlodga uzatadi hamda maktabgacha ta'lim tashkiloti bilan oila o'rtasida bog'lovchi bo'g'in vazifasini bajaradi. Ushbu uch tomonlama hamkorlik (maktabgacha ta'lim tash-kiloti – oila – mahalla) milliy pedagogikada korporativ ta'lim tendensiyasining o'ziga xos modelini shakllantiradi.



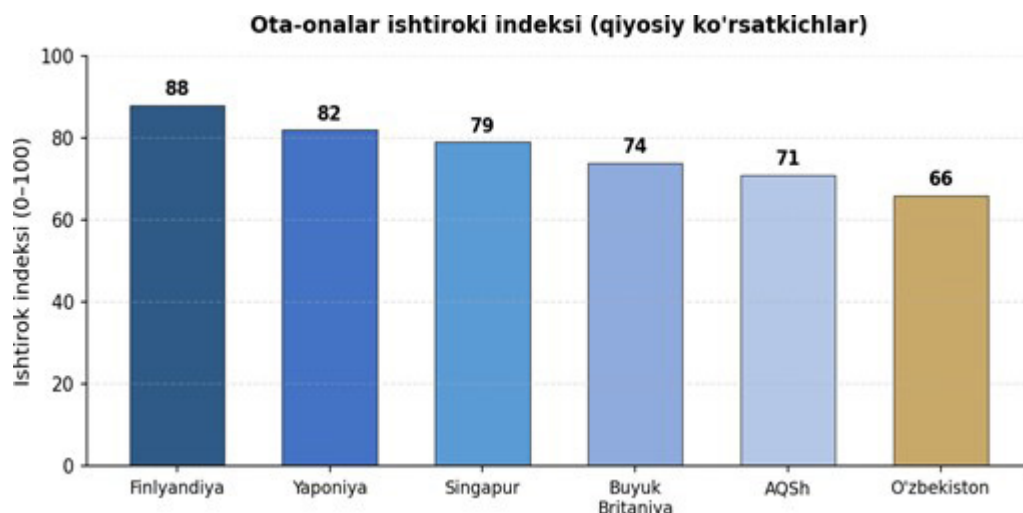
Tadqiqot jarayonida o'tkazilgan qiyosiy tahlil Sharq va G'arb mamlakatlarida hamkorlik modellari turli madaniy-aksiologik asoslarda shakllanganligini ko'rsatdi. G'arb modeli, asosan, liberal-individualistik an'analarga tayangan holda, ota-onani ta'lim xizmatining teng huquqli subyekti va bolaning manfaatlarini himoya qiluvchi hamkor sifatida ko'radi. Bunda hamkorlik shartnomalar, ota-onalar kengashlari hamda rasmiy boshqaruv mexanizmlari orqali institutsionallashtiriladi. Sharq modeli esa jamoaviylik an'analarga asoslanadi. Unda oila va jamoa qadriyatlar, o'zaro hurmat hamda mas'uliyat tarbiyaning ma'naviy negizini tashkil etadi. Mazkur farq hamkorlikning tashkiliy shakllarida ham yaqqol namoyon bo'ladi. G'arb mamlakatlarida ota-onalar ta'lim jarayonini boshqarish va nazorat qilishda faol ishtirok etsalar, Sharq mamlakatlarida ular, asosan, axloqiy tarbiya va milliy qadriyatlarni uzatishga mas'ul hisoblanadilar. Shu bilan birga, globallashuv jarayonlari ta'sirida mazkur ikki model asta-sekin o'zaro yaqinlashib, gibril hamkorlik shakllari vujudga kelmoqda. Quyidagi jadvalda ushbu farqlar beshta mezon asosida tizimlashtirilgan (1-jadval).

1-jadval: Sharq va G'arb hamkorlik modellarning qiyosiy tahlili

Mezon	Sharq modeli (Yaponiya, Singapur, O'zbekiston)	G'arb modeli (Finlyandiya, AQSh, Buyuk Britaniya)
Hamkorlik asosi	Jamoaviy qadriyatlar, mahalla instituti, oilaviy an'anal	Individual huquqlar, shartnomaviy sheriklik, ota-ona tanlovi
Mahalla / jamiyat roli	Yuqori - mahalla tarbiyaning to'laqonli subyekti	O'rtacha - nodavlat tashkilotlar va ko'ngillilar orqali
Ota-onaning ishtirok shakli	Axloqiy tarbiya, an'analarni uzatish	Ta'lim jarayonini boshqarishda ishtirok, monitoring
Boshqaruv modeli	Markazlashgan, davlat rahbarligida	Markazsizlashgan, munitsipal avtonomiya
Korporativlik darajasi	Yuqori (jamoaviylik asosida)	O'rtacha-yuqori (institutsional shartnoma asosida)

Yuqoridagi qiyosiy tahlil mazkur ikki model bir-biriga qarama-qarshi emas, balki o'zaro bir-birini boyituvchi salohiyatga ega ekanligini ko'rsatadi. G'arb modeli hamkorlikning huquqiy-institutsional asoslarini, shaffofligini hamda ota-onaning ta'lim jarayonidagi subyektlik maqomini kuchaytiradi. Sharq modeli esa hamkorlikning ma'naviy-aksiologik negizini, jamoaviy birdamlikni va tarbiya jarayonining uzviyligini ta'minlaydi. Ushbu ikki yondashuvning sintezi korporativ ta'lim tendensiyasining eng samarali modelini shakllantirish imkonini beradi. Shuningdek, tadqiqot davomida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ota-onalarning farzandlari ta'lim-tarbiyasidagi ishtiroki ko'rsatkichlari ham qiyosiy tahlil qilindi.

Tahlil natijalari shuni ko'rsatdiki, Finlyandiya va Yaponiya kabi ijtimoiy kapital darajasi yuqori bo'lgan davlatlarda ota-onalar ishtiroki indeksi eng yuqori ko'rsatkichlarni (mos ravishda 88 va 82 ball) tashkil etadi. Mazkur davlatlarda hamkorlik institutsional jihatdan puxta yo'lga qo'yilgan bo'lib, u milliy-madaniy an'anal bilan mustahkamlangan. O'zbekistonda ushbu ko'rsatkich 66 ballni tashkil etib, so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan islohotlar natijasida barqaror o'sish tendensiyasini namoyon etmoqda. Shu bilan birga, mazkur yo'nalishda foydalanilmagan rivojlanish imkoniyatlari mavjudligi ham kuzatiladi. Ushbu salohiyatni ro'yobga chiqarishda mahalla institutining pedagogik imkoniyatlaridan tizimli va maqsadli foydalanish muhim omil bo'lib xizmat qiladi.



1-rasm: Ota-onalar ishtiroki indeksi (qiyosiy ko'rsatkichlar, 0-100)



Shuningdek, zamonaviy G'arb pedagogikasida maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ta'lim-tarbiya jarayonida "ota-onalar ishtiroki" (parental involvement) tushunchasidan "ota-onalarning faol jalb etilishi" (parental engagement) tushunchasiga o'tilishi muhim ilmiy siljish sifatida e'tirof etilmoqda. Chunki "ishtirok" ota-onaning ta'lim muassasasi tashabbuslari asosida amalga oshiriladigan nisbatan passiv faoliyatini anglatga, "faol jalb etilish" bolaning ta'lim-tarbiyasi uchun ota-onaning ichki mas'uliyati, tashabbuskorligi va faol hamkorligini ifodalaydi. Mazkur farq korporativ ta'lim modeli uchun prinsipial ahamiyat kasb etadi. Chunki haqiqiy hamkorlik ota-onani buyruq ijrochisi sifatida emas, balki ta'lim-tarbiya jarayonining teng huquqli hamkori va hammuallifi sifatida e'tirof etadi.

Demak, G'arb davlatlari tajribasidagi ushbu yondashuvlarni milliy ta'lim-tarbiya tizimiga moslashtirish va amaliyotga joriy etish muhim ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Tadqiqot natijalariga ko'ra, ilg'or davlatlar tajribasi qiyosiy tahlil qilinib, korporativ ta'lim modelining besh komponentdan iborat tuzilmasi ishlab chiqildi. Mazkur modelning har bir komponenti tegishli amaliy indikatorlar asosida baholanishi mumkin (2-jadval). Ushbu tuzilma maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla o'rtasidagi hamkorlikni loyihalashtirish hamda samarali tashkil etish uchun metodik asos bo'lib xizmat qiladi.

2-jadval: Korporativ ta'lim modelining komponentlari va indikatorlari

Komponent	Mazmuni	Amaliy indikator
Maqsadli	Umumiy tarbiyaviy maqsad va qadriyatlarni belgilash	Yagona rivojlanish xaritasi
Mazmuniy	Ta'lim-tarbiya dasturlarini muvofiqlashtirish	Integratsiyalashgan dastur
Tashkiliy	Birgalikdagi loyiha, tadbir va aksiyalar	Qo'shma tadbirlar soni
Texnologik	Raqamli va interaktiv hamkorlik shakllari	Onlayn platforma qamrovi
Natijaviy	Bola rivojlanishi monitoringi va baholash	Tayyorgarlik indeksi

Maqsadli komponent modelning konseptual o'zagini tashkil etadi. U barcha subyektlarning umumiy tarbiyaviy maqsad atrofida birlashishini hamda faoliyatining yagona yo'nalishda tashkil etilishini ta'minlaydi. Mazmuniy komponent ota-onalar, pedagoglar va mahalla tomonidan amalga oshiriladigan ta'lim-tarbiya ta'sirlarini mazmunan muvofiqlashtiradi. Natijada tarbiya jarayonidagi qarama-qarshiliklar va takrorlanishlarning oldi olinadi. Tashkiliy komponent hamkorlikning aniq shakllarini – qo'shma tadbirlar, loyihalar va aksiyalarni rejalashtirish hamda amalga oshirishni nazarda tutadi. Texnologik komponent zamonaviy raqamli va interaktiv vositalarni hamkorlik amaliyotiga joriy etishni ta'minlaydi. Bu, ayniqsa, yosh ota-onalar bilan samarali muloqotni yo'lga qo'yishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Natijaviy komponent esa hamkorlik samaradorligini, xususan, bolaning maktab ta'limiga tayyorgarlik darajasini monitoring qilish va baholash imkonini beradi. Mazkur besh komponent o'zaro uzviy bog'langan yagona tizimni tashkil etadi. Ulardan birortasining yetarli darajada faoliyat ko'rsatmasligi butun tizim samaradorligining pasayishiga olib keladi. Bu holat tizimli yondashuvning asosiy tamoyillaridan biri bo'lgan elementlarning o'zaro bog'liqligi prinsipini tasdiqlaydi. Mazkur model G'arbnig institutsional sheriklik tajribasini Sharqning jamoaviy-aksiologik an'analari bilan uyg'unlashtirish imkonini beradi. Bunda maktabgacha ta'lim tashkiloti muvofiqlashtiruvchi markaz, oila birlamchi tarbiya muhiti, mahalla esa ijtimoiy-madaniy tayanch vazifasini bajaradi. Ushbu tavsiyalarni bosqichma-bosqich amaliyotga joriy etish uchun quyidagi yo'l xaritasi taklif etiladi (3-jadval).

3-jadval: Korporativ ta'lim modelini joriy etish yo'l xaritasi

Bosqich	Asosiy tadbirlar	Kutilayotgan natija
I. Tayyorgarlik	Diagnostika, kadrlarni tayyorlash, korporativ reja ishlab chiqish	Hamkorlikning huquqiy-tashkiliy asosi
II. Joriy etish	Interaktiv shakllar, raqamli platforma, ota-onalar maktabi	Faol hamkorlik amaliyoti
III. Monitoring	Indikatorlar bo'yicha baholash, qayta aloqa, korreksiya	Tayyorgarlik indeksining o'sishi

Ushbu yo'l xaritasi korporativ ta'lim modelini bosqichma-bosqich va tizimli ravishda joriy etish imkonini beradi. Birinchi bosqichda tashkiliy-huquqiy asos yaratiladi, kadrlar tayyorlanadi hamda diagnostika ishlari amalga oshiriladi. Ikkinchi bosqichda hamkorlikning amaliy mexanizmlari yo'lga qo'yilib, interaktiv va raqamli shakllar joriy etiladi. Uchinchi bosqichda erishilgan natijalar belgilangan indikatorlar asosida baholanadi hamda zarur tuzatishlar kiritiladi. Mazkur siklik model (rejalashtirish – amalga oshirish – baholash – takomillashtirish) sifat menejmentining zamonaviy tamoyillariga mos keladi va hamkorlikning uzluksiz rivojlanishini ta'minlaydi. Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'limda hamkorlik muammosiga yangicha integratsion-korporativ nuqtayi



nazardan yondashishni taklif etadi. An'anaviy tadqiqotlarda oila va bog'cha hamkorligi, asosan, ikki tomonlama munosabat sifatida o'rganilgan bo'lsa, mazkur tadqiqotda mahalla uchinchi to'laqonli subyekt sifatida model tarkibiga kiritildi. Ushbu yondashuv, ayniqsa, mahalla instituti rivojlangan mamlakatlar (O'zbekiston va boshqa Markaziy Osiyo davlatlari) uchun katta amaliy ahamiyatga ega.

Olingan natijalarni xalqaro tadqiqotlar bilan qiyoslash ularning ilmiy ishonchligini tasdiqlaydi. J. Epshteynning "maktab – oila – jamoa sherikligi" modeli ham uch subyektli yondashuvni ilgari suradi, biroq u G'arb ta'lim tizimi sharoitiga moslashtirilgan. Mazkur tadqiqotning ilmiy yangiligi ushbu universal g'oyani Sharqning madaniy-aksiologik qadriyatlari bilan boyitish hamda mahalla institutining o'ziga xos pedagogik rolini nazariy jihatdan asoslashdan iborat. Bu esa qiyosiy pedagogika fanining rivojlanishiga milliy tajribaning ilmiy hissasini qo'shadi. Tadqiqot natijalari amaliyot uchun bir qator muhim xulosalarni beradi. Avvalo, hamkorlikni rasmiy tadbirlar majmuasidan tizimli, maqsadga yo'naltirilgan va natijadorligi baholanadigan jarayonga aylantirish zarurligi aniqlandi. Ikkinchidan, Sharq va G'arb tajribalarining sintezi, ya'ni milliy an'analarni saqlagan holda ilg'or xalqaro tajribani o'zlashtirish eng samarali strategiya ekanligi asoslandi. Uchinchidan, raqamli texnologiyalar hamkorlikning yangi imkoniyatlarini yaratishi, biroq ular jonli va ishonchga asoslangan insoniy munosabatlarning o'rnini bosa olmasligi ta'kidlandi. Ma'rifatparvar Abdulla Avloniy ta'kidlaganidek, "...tarbiya masalasi jamiyat taqdirini belgilaydi". Demak, unga yuksak mas'uliyat bilan yondashish zarur.

Tadqiqot natijalarining nazariy ahamiyati shundan iboratki, unda hamkorlikning fragmentar (parchalangan) talqinidan yaxlit tizimli modelga o'tish taklif etilgan. An'anaviy amaliyotda oila va bog'cha o'rtasidagi hamkorlik ko'pincha epizodik tadbirlar (bayramlar, yig'ilishlar va boshqalar) bilan cheklanadi. Korporativ ta'lim modeli esa ushbu hamkorlikni doimiy, rejali va maqsadga yo'naltirilgan jarayonga aylantiradi. Bu maktabgacha ta'lim tizimi samaradorligini oshirishga xizmat qiluvchi sifat jihatidan yangi bosqich hisoblanadi. Shuningdek, tadqiqotda hamkorlik jarayonida yuzaga kelishi mumkin bo'lgan ziddiyatlar ham e'tiborga olingan. Amaliyotda oila va bog'cha o'rtasida tarbiya usullari, talablar hamda qadriyatlar borasida nomuvofiqliklar yuzaga kelishi mumkin. Korporativ model bunday ziddiyatlarni mazmuniy komponent orqali, ya'ni umumiy pedagogik yondashuvni ishlab chiqish yo'li bilan bartaraf etishni nazarda tutadi. Bu borada G'arb tajribasidagi "oilaviy-pedagogik shart-noma" amaliyoti alohida e'tiborga loyiq bo'lib, unda tomonlarning huquq va majburiyatlari aniq belgilab qo'yiladi.

XULOSA

Tadqiqotning ilmiy ahamiyati bir necha jihatda namoyon bo'ladi.

Birinchidan, "korporativ ta'lim" tushunchasi maktabgacha ta'lim tizimidagi uch tomonlama (maktabgacha ta'lim tashkiloti – oila – mahalla) hamkorlikka nisbatan qo'llanilib, uning pedagogik mazmuni nazariy jihatdan asoslandi.

Ikkinchidan, Sharq va G'arb modellarining qiyosiy tahlili orqali qiyosiy pedagogika fanining rivojlanishiga milliy tajribaning ilmiy hissasi qo'shildi.

Uchinchidan, mahalla instituti tarbiyaning to'laqonli subyekt sifatida ilmiy jihatdan konseptuallashtirildi. Bu Markaziy Osiyo pedagogikasi uchun muhim nazariy yangilik hisoblanadi.

Tadqiqotning amaliy ahamiyati shundaki, taklif etilgan model, indikatorlar tizimi va yo'l xaritasidan quyidagi yo'nalishlarda foydalanish mumkin:

- maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini loyihalashtirishda;
- pedagog kadrlarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish dasturlarini takomillashtirishda;
- ota-onalar uchun pedagogik ta'lim mazmunini ishlab chiqishda;
- soha bo'yicha me'yoriy-uslubiy hujjatlarni tayyorlashda;
- ilmiy-tadqiqot ishlarining metodologik asosini takomillashtirishda.

Mazkur natijalar maktabgacha ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Taklif etilayotgan model universal xususiyatga ega bo'lsa-da, uning asosiy ustunligi madaniy moslashuvchanligidadir. Ya'ni model har bir mamlakat yoki mintaqaning ijtimoiy-madaniy xususiyatlariga moslashtirilishi mumkin. Masalan, mahalla instituti rivojlangan Markaziy Osiyo davlatlarida uchinchi subyekt sifatida mahalla, G'arb mamlakatlarida esa nodavlat va jamoat tashkilotlari ishtirok etishi mumkin. Ushbu moslashuvchanlik modelning keng qo'llanish imkoniyatini ta'minlaydi hamda uning xalqaro miqyosdagi dolzarbligini oshiradi.

Tadqiqot natijalari maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla hamkorligini korporativ ta'lim tendensiyasi sifatida tashkil etish zamonaviy pedagogikaning istiqbolli yo'nalishlaridan biri ekanligini tasdiqladi hamda quyidagi asosiy xulosalarga kelish imkonini berdi. "Korporativ ta'lim" tushunchasi maktabgacha ta'lim sohasiga



tatbiq etilib, uning pedagogik mohiyati ta'lim subyektlarining umumiy maqsad, taqsimlangan mas'uliyat va birgalikdagi faoliyat asosidagi tizimli hamkorligi ekanligi asoslandi. Qiyosiy tahlil Sharq va G'arb modellarning bir-birini inkor etmasligini, aksincha, o'zaro to'ldirishini ko'rsatdi. G'arbning institutsional aniqligi Sharqning jamoaviy qadriyatlari bilan uyg'unlashganda eng samarali natija ta'minlanadi. Mahalla instituti tarbiyaning to'laqonli uchinchi subyekti sifatida model tarkibiga kiritildi hamda uning pedagogik salohiyati nazariy jihatdan asoslandi. Hamkorlik samaradorligini baholashga xizmat qiluvchi indikatorlar tizimi va uni joriy etish bo'yicha yo'l xaritasi ishlab chiqildi. Taklif etilgan besh komponentli model hamkorlikning maqsadli, mazmuniy, tashkiliy, texnologik va natijaviy jihatlarini yagona tizimga birlashtirib, maktabgacha yoshdagi bolalarni maktab ta'limiga sifatli tayyorlash uchun qulay ijtimoiy-pedagogik muhitni yaratishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, maktabgacha ta'lim tashkiloti, oila va mahalla hamkorligini korporativ ta'lim tendensiyasi sifatida tashkil etish turli davrlar pedagogik qarashlari va ilmiy yutuqlarining uzviy uyg'unlashuvi natijasidir. Abu Rayhon Beruniy ilm-fan va bilimning ahamiyatini ulug'lagan, Abdulla Avloniy tarbiyani millat taqdirini belgilovchi omil sifatida baholagan, J. Dyui esa ta'limni hayotning o'zi deb ta'riflagan. Mazkur buyuk g'oyalar bugungi kunda yagona pedagogik tizimda uyg'unlashib, bolaning barkamol shaxs sifatida shakllanishi uchun mustahkam ilmiy va amaliy zamin yaratmoqda.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. O'zbekiston Respublikasining 2019-yil 16-dekabrda O'RQ-595-son "Maktabgacha ta'lim va tarbiya to'g'risida"gi Qonuni. – <https://lex.uz/docs/-4646908>
2. Mirziyoyev Sh.M. Kichik yoshdagi bolalarni tarbiyalash va ta'lim berish bo'yicha ikkinchi Butunjahon konferensiyasi // Sh.M. Mirziyoyevning konferensiya ochilish marosimida nutqi. – <https://kun.uz/news/2022/11/15/> (murojaat sanasi: 25.07.2026).
3. Karimov I.A. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2008. – B. 38.
4. Senge P.M. The Fifth Discipline: The Art and Practice of the Learning Organization. – New York: Doubleday, 2006. – P. 3-11.
5. Heckman J.J. Skill Formation and the Economics of Investing in Disadvantaged Children // Science. 2006. – P. 1900-1902.
6. Конфуций. Лунь Юй. – Москва: Восточная литература, 2001. – <http://lib.aldebaran.ru> (дата обращения: 28.07.2026).
7. Махмудов А.О. Фарзанднома. – Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги нашриёт-матбаа ижодий уйи, 2020. – Б. 8.
8. Фитрат А. Оила ёки оила бошқариш тартиблари. – Тошкент: Маънавият, 1998. – Б. 22.
9. Выготский Л.С. Мышление и речь. – Москва: Педагогика, 1982. – С. 117-119.
10. Epstein J.L. School, Family, and Community Partnerships: Preparing Educators and Improving Schools. 2nd ed. – Boulder, CO: Westview Press, 2011. – P. 45-52.
11. Dewey J. Democracy and Education: An Introduction to the Philosophy of Education. – New York: Macmillan, 1916. – P. 89-95.
12. Hornby G., Lafaele R. Barriers to Parental Involvement in Education: An Explanatory Model // Educational Review. – 2011. – Vol. 63, No. 1. – P. 37-52.
13. Piaget J. The Psychology of the Child. – New York: Basic Books, 1969. – P. 152-160.
14. Montessori M. The Absorbent Mind. – New York: Henry Holt, 1995. – P. 27-35.
15. Edwards C., Gandini L., Forman G. The Hundred Languages of Children: The Reggio Emilia Experience. 3rd ed. – Santa Barbara: Praeger, 2012. – P. 27-33.
16. Bronfenbrenner U. The Ecology of Human Development: Experiments by Nature and Design. – Cambridge, MA: Harvard University Press, 1979. – P. 27.
17. Finnish National Agency for Education. National Core Curriculum for Early Childhood Education and Care. – Helsinki: EDUFI, 2018.
18. Bundesministerium für Familie, Senioren, Frauen und Jugend. Bildung, Betreuung und Erziehung für Kinder unter drei Jahren. – Berlin: BMFSFJ, 2013.
19. Ministry of Education Singapore. Nurturing Early Learners: A Curriculum Framework for Kindergartens. – Singapore: MOE, 2012. – P. 8-12.
20. Ministry of Education, Culture, Sports, Science and Technology (MEXT). Course of Study for Kindergarten. – Tokyo: MEXT, 2017.
21. Ministry of Education Republic of Korea. Nuri Curriculum for Ages 3-5. – Seoul: MOE, 2019.
22. Бердибеков П.К., Фазилова Д.Х., Юнусова Ч. Проектная деятельность в дошкольном образовании // Молодой ученый. – 2016. – № 1. – С. 691-693.

- 
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari



AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №8(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.